כיתה ט' | חינוך פיננסי | שיעור 8 מתוך 14 | 45 דק' | מתאים לממלכתי ולממלכתי-דתי

💵 מהו כסף ולמה הוא שווה משהו

🎯 מטרות השיעור

- להבין את התפקידים של כסף: אמצעי חליפין, יחידת מידה ושמירת ערך
- להבין שערך הכסף מבוסס על אמון
- להכיר את ההבדל בין ערך נקוב לערך בפועל

🚪 פתק כניסה (2 דקות)

בתחילת השיעור כל תלמיד עונה על פתק, בלי ציון:

1. אם לא היה כסף בכלל, איך הייתם משיגים סנדוויץ' בהפסקה?
2. אילו שטרות ומטבעות יש היום בישראל? כתבו כמה שאתם זוכרים.
3. למה מוכר מסכים לקבל שטר של 50 ₪, שהוא רק פיסת נייר?

למורה: 1. מכין את סחר החליפין ואת הבעיה שלו: צריך למצוא מישהו שרוצה בדיוק את מה שיש לי. 2. שטרות: 20, 50, 100, 200 ₪. מטבעות: 10 אגורות, חצי שקל, 1, 2, 5, 10 ₪. 3. כי כולם סומכים שגם אחרים יקבלו אותו, ויש מדינה ובנק מרכזי (בנק ישראל) שאחראים עליו. אין צורך לתקן עכשיו; הפתקים מראים למורה מה התלמידים כבר יודעים.

🔑 מושגי מפתח

סחר חליפין

החלפת מוצר או שירות במוצר או שירות אחר, בלי כסף.

אמצעי חליפין

דבר שכולם מסכימים לקבל בתמורה למוצרים ושירותים.

ערך נקוב

הסכום שכתוב על השטר או המטבע.

אמון

הביטחון שגם אחרים יקבלו את הכסף, ושערכו יישמר.

📖 הסבר למורה

לפני שהיה כסף, אנשים החליפו ביניהם סחורות. הבעיה: כדי שהחלפה תצליח, שני הצדדים צריכים שכל אחד יחפש בדיוק את מה שיש לאחר. כסף פתר את הבעיה: הוא דבר שכולם מסכימים לקבל, הוא מאפשר למדוד מחירים, ואפשר לשמור אותו לעתיד.

לשטר עצמו כמעט אין ערך כנייר. הוא שווה משהו כי כולנו מאמינים שגם אחרים יקבלו אותו, וכי יש מדינה ובנק מרכזי שאחראים עליו. בגלל זה כסף הוא מוסכמה חברתית: ערכו נשמר כל עוד יש אמון. השטרות מודפסים עם סימני ביטחון כדי לשמור על האמון הזה ולמנוע זיופים.

👩‍🏫 פעילות בכיתה

1. פתק כניסה (2 דקות): התלמידים עונים על שלוש שאלות קצרות (ראו למעלה).
2. פתיחה: משחק סחר חליפין: כל תלמיד מקבל פתק עם 'מה יש לי' ו'מה אני צריך', וצריך להשלים החלפה בלי כסף תוך 5 דקות. דנים: למה זה היה קשה?
3. הסבר: שלושת התפקידים של כסף, ואמון כבסיס לערכו.
4. משימה: התלמידים מתבוננים בשטר (או בתמונה שלו) ומזהים סימני ביטחון ואיזה מידע מופיע עליו.
5. מילוי דף העבודה.
6. כרטיס יציאה (2 דקות). מי שסיים מוקדם: ★ חלק אקסטרה למתקדמים בדף העבודה.

💡 הערות למורה

אפשר לחבר לשיעורי היסטוריה: מטבעות עתיקים, כסף מתכת, כסף נייר וכסף דיגיטלי.

❓ שאלות תרגול (בודקים בלחיצה)

1. איזה מהבאים הוא תפקיד של כסף?

שמירת ערך | קישוט | משחק | אין לו תפקיד

2. על מה מבוסס ערך הכסף?

על החומר שממנו עשוי | על אמון | על הצבע | על הגודל

3. ערך נקוב הוא:

הסכום שכתוב על השטר | מחיר הנייר | הריבית | ערך המטבע בחו"ל

🎟️ כרטיס יציאה (2 דקות)

בסוף השיעור כל תלמיד כותב על פתק:

1. כתבו את שלושת התפקידים של כסף.
2. השלימו: "לשטר יש ערך כי..."

תשובות אפשריות: 1. אמצעי חליפין, יחידת מידה, שמירת ערך. 2. ...יש אמון שכולם יקבלו אותו, ויש מדינה ובנק מרכזי שאחראים עליו.

📝 בדף העבודה

פתק כניסה, 5 תרגילים, ★ חלק אקסטרה למתקדמים וכרטיס יציאה. מחוון מלא בעמוד השני. למתקשים יש דף עם תמיכה: מחסן מילים, שאלות הקפה ומשפטי פתיחה.

המידע כללי ואינו ייעוץ פיננסי או משפטי מותאם אישית. כל המספרים והשמות בשיעור דמיוניים.

מחוון: מהו כסף ולמה הוא שווה משהו

🚪 **פתק כניסה:** 1. מכין את סחר החליפין ואת הבעיה שלו: צריך למצוא מישהו שרוצה בדיוק את מה שיש לי. 2. שטרות: 20, 50, 100, 200 ₪. מטבעות: 10 אגורות, חצי שקל, 1, 2, 5, 10 ₪. 3. כי כולם סומכים שגם אחרים יקבלו אותו, ויש מדינה ובנק מרכזי (בנק ישראל) שאחראים עליו. לקבל כל תשובה סבירה; הפתק לא נבדק בציון.

1. ב. צריך ששני הצדדים יחפשו בדיוק את מה שיש לאחר
2. ב. כי יש אמון שכולם יקבלו אותו
3. אמצעי חליפין (משלמים בו על אוכל), יחידת מידה (משווים מחירים), שמירת ערך (חוסכים לעתיד).
4. אנשים היו מסרבים לקבל אותו, חוזרים לסחר חליפין או לאמצעים אחרים, והמסחר היה נפגע.
5. כדי להקשות על זייפנים ולשמור על האמון בכסף.

★ חלק אקסטרה למתקדמים

6. 200 כפול 3.70 = 740 ₪. עמלה: 2% מ-740 = 14.80 ₪. סך הכול: 754.80 ₪.
7. אמצעי חליפין: חלקי, כי מעט עסקים מקבלים אותו. יחידת מידה: כמעט לא, כי מחירים נקובים בשקלים והערך שלו משתנה מאוד. שמירת ערך: שנוי במחלוקת, כי הערך תנודתי מאוד. לקבל כל נימוק מבוסס.

🎟️ **כרטיס יציאה:** 1. אמצעי חליפין, יחידת מידה, שמירת ערך. 2. ...יש אמון שכולם יקבלו אותו, ויש מדינה ובנק מרכזי שאחראים עליו.

נכתב על ידי טאב · נוצר בבינה מלאכותית